

5), кратке *Заључке* (стр. 213) и опсежну *Литературу* (стр. 214-228). Књига је штампана у високој техници, а снабдевена је мноштвом фотографија, цртежа и карата, што на изванредан начин документује и илуструје садржај текста.

Први део књиге посвећен је основним појмовима теорије етницитета и етничког идентитета: концепција народа и етничког/народног идентитета; етницитет, етничка заједница и етнички идентитет; језик и култура као атрибути етницитета и идентитета; етноним, етноцентризам, етнички стереотипи и предрасуде; социјално/колективно памћење, етнички/народни симболи и митови; процесуалност етницитета и етничког идентитета.

У другом делу књиге сумиране су историјске етапе развоја Словачке: насељавање и устаљивање Словена у карпатско-дунавској котлини; продор старих Угара и настанак мађарске државе; ситуација на територији Словачке у средњем и новом веку; настанак Чехословачке и савремене Републике Словачке.

Најобимнији и најразуђенији је трећи део, који обухвата око 60% укупног текста књиге. Има чак десет одељака, у којима се говори о

етничким заједницама у Словачкој, а то су: Словаци, Мађари, Немци, Јевреји, Русини и Украјинци, Роми, Хрвати, Срби, Бугари и Чеси. Ови одељци немају истоветну структуру јер аутор осветљава битне одреднице ових заједница и њиховог обитавања на територији Словачке. Тако се добија мозаична етничка слика Словачке у прошлости и садашњости, а серијом драгоцених етничких карата пропраћене су различите епохе. Инвентивно и веома прецизно дати су подаци о досељавању, животу и одликама Срба, Хрвата и Бугара на територији Словачке.

Четврти део књиге осветљава живот и судбину Словака у дијаспори, и то како у „Доњој земљи“ (Мађарска, Румунија, Србија [Војводина], Хрватска [Славонија] и Бугарска), тако и у прекоокеанским земљама (САД, Канада, Аргентина). Обрађена су и најважнија питања реемиграције Словака, и проблеми који у вези с тим настају.

Својим одликама, монографија Јана Ботика заслужује пуну пажњу и наших етнолога, историчара, културолога и словакиста, а за њено ваљано и трајно коришћење у српској средини било би неопходно имати и њен превод на српски језик.

Милош Луковић

Слике прожимања

Драгана Радојичић, *Слике из Боке*, Етнографски институт САНУ, Београд 2008, меки повез, 1-170.

Заједничко културно наслеђе јужнословенских простора много се чешће током последњих деценија испостављало као елеменат разграничавања него, што би било логично и очекивано, као фактор мирољубивог и толе-

рантног суживота локалних заједница. Својатање историјског наслеђа постало је једна од примарних политичких стратегија стварања националних држава, чије су елите, све од реда, са својеврсним цинизмом гледале и на

најмање наговештаје југоносталгије. С друге стране, поједини ангажовани интелектуалци (барем у Србији), као да су били задужени за поништавање сваке „илузије“ о аутентичности локалних традиција и предања. Потоње су доследно и систематично проглашаване манипулативним конструктима, без икаквог објективног утемељења и вредности. Међутим, и они који су „нову“ традицију конструисали и они који су се здушно бавили њеним обесмишљавањем били су подједнако удаљени од реалног живота културног наслеђа и његових носилаца. Нови колективни идентитети, који су у постсоцијалистичком периоду настајали у региону бивше Југославије, јесу били подложни манипулацијама, али им је тежња и извориште била аутентична потреба за сопственим, личним и националним позиционирањем у глобалном свету.

Управо овим реалностима приближава нас књига „Слике из Боке“, аутора др Драгане Радојичић, научног саветника у Етнографском институту Српске академије наука и уметности. Замишљена као колаж *слика*, ова студија доноси вредну, до сада недовољно познату и несистематизовану

грађу, и запажања из три сегмента народног живота становништва Бокоторског залива. Речник термина из области материјалне културе, аналитички приказ архивске грађе везане за народно градитељство, те анализа божићних обичаја, сведоче о посебном богатству и разноврсности културних утицаја, који су се током историје смењивали на овом подручју, као и о актуелном прожимању традиционалних и модерних образаца мишљења и делања. Писана живим језиком некога ко изнутра познаје истраживану културу, ова студија доноси убедљиве аргументе о суштинском прожимању различитих слојева и мрежа културне баштине, коју вековима *живи* становништво које себе назива *Бокељима*.

С обзиром на искуство транзиције, сложићемо се да друштво још увек не располаже делотворним рецептима за помирење локалних и глобалних вредности и захтева (пост)модерног друштва. Ипак, књига „Слике из Боке“ може послужити као солидан доказ да је „помирење“ могуће и да је један његов део – упознавање и признавање истовремене истоветности и различитости у оквиру идентитетског језгра којим располажемо.

Александра Павићевић

Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska

1. svazek: Biografická část (1-284); 2. svazek: Věcná část A-N (1-634);

3. svazek: Věcná část O-Ž (635-1298);

Hlavní redaktoři: Stanislav Brouček, Richard Jeřábek

Etnologický ústav Akademie věd České republiky,

Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity,

Mladá fronta, Praha, 2007.

Наслов ове опсежне тротомне енциклопедије у преводу гласи: „Народна култура. Етнографска енциклопедија Чешке, Моравске и Шлезије“. То је

прво енциклопедијско дело које се односи на народну (традицијску) културу (*lidová kultura*) етнографских области у саставу данашње Чешке